

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
WOKAL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE,
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:

Egész évre	4 frt.
Fel	2 "
Negyed	1 "

HIRDETÉSEK DIJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Az alsófehérmegyei tanítók egyesülete.

„Quem dii oderunt, praeceptorem fecerunt.“
E régi és fájdalom ma is sok néptanítóra nézve
küzdést és nyomort jelentő példabeszéd valóságát
Alsó-Fehérmegyében is sok szomorú példával illusz-
trálhatjuk, de örömmel mutathatunk fel sikeres
eredményeket is, melyek midőn egyrészt az anyagi
helyzet javulását, másfelől — éppen ezzel kapoco-
latban — a szellemi előhaladást igazolják. Altalá-
ban észrevehető úgy az állam, mint az iskola fen-
tartó felekezete és községek részéről azon törek-
vés, hogy tanítóink állását biztosítsák és az általá-
nos népnevelés fontos ügyének a legjobb szol-
gálatot tegyék. És méltán. Az alapvető, elemi is-
meretek tudása mai napság mindenkire nélkülöz-
hetetlen szükséges, aki ésszel és józan értelemmel
bírván, meg kíván felelni azon különböző követel-
ményeknek, melyeket az állam, a társadalom, a
közélet, a civilisatio folytonos előhaladása tá-
maszt. — A legkisebb s legegyszerűbb pa-
raszt községekben is, ha jól akarja végezni s
rendben kívánja látni dolgait, ügyeit, adófizetését
stb. az olvasás, írás, számadás tudományát bizony
bírvnia kell. Azon túl menni s annál többet tudni
más pályára készülőknek szükséges, de ez elemi tu-
dományokra bizony általában ezek a néptanítók és
elemi oktatók fáradságos munkája képeket. A míg
azonban az iskola fenntartók a néptanítók sorsának
javításán s ezzel kapcsolatban a népoktatás ter-
jesztésén fáradoznak, a tanítók sem maradnak hátra.
Buzgón, erélyesen fáradoznak a legsikeresebb ta-
nodák fejlesztésén és terjesztésén; saját tanul-
mányaik bővítésén — és sanyaru sorsuknak saját
csekély anyagi erejükön való javításán. — Meg-
tették más megyékben már régebben, megkezdtek
Alsó-Fehérmegyében most: általánosan, együtte-
sen, vallás- és nemzetiségi különbség nélkül, mert
a néptanító szívesen, készséggel szolgál mindenkinek,
ki szolgálatát igénybe kívánja venni. csekély

jutulomért, legtöbbször ingyen. Közös érdekek: a
néptanítás ügyének emelése s a néptanítók sorsá-
nak javítása hozták létre az alsó-fehérmegyei ta-
nítók egyesületét: ajánljuk az első sorban érde-
kelt közönség figyelmébe. Nagy munkára vannak
hivatva tagjai, oly munkára mi végből pártolni,
támogatni kell az egyesületet erkölcsileg és anya-
gilag. E testület tagjai vannak arra hivatva, hogy
azon kedvezőtlen arány, mely szerint Alsó-Fehér-
megye 178 021 lakója közül csak 21 728 tud ol-
vasni és írni, mennél hamarabb, és mennél kedvezőbbé
valljon Támogatni kell e czélból az iskolákat, se-
gélyezni kell a derék és iparkodó tanítókat, és tö-
megesen be kell lépni alapító, avagy pártoló tagul
az alsó-fehérmegyei tanító egyesületbe, melynek
létrehozását szívünkön üdvözölve, áldásdus ered-
ményeket kívánunk tevékenységére.

Gáspár János kir. tanfelügyelő megnyitó beszéde

az „alsó-fehérmegyei tanító egyesület“ alakuló
közgyűlésén.

— Május 9-én. —

Tisztelt pályatársak! Korunkban Európa legelső mi-
velt nemzetei és törvényhozásai versenyeznek egymással
az egyetemes népmiveltés emelésén; egy világhírű fran-
czia tudós, Renan, állítja fel e nagy jelentőségű tételt:
„a köznevelés kérdése a mai társadalomra nézve
élet vagy halál kérdése; oly kérdés, mely-
től egész jövőnk függ“. . . . Így fogja ezt fel ma
a társadalom minden tényezője: az állam, a vallásfeleke-
zetek és politikai pártok. Mindenik befolyást akar gyako-
rolni az iskolára: úgy vélekedvén, hogy a kié az iskola,
azé a jövő; különösen, mióta az általános tankötelezettség
majdnem Európa szerte törvényé vált.

A magyar törvényhozás is proklamálta népoktatási
törvényünkben az általános tankötelezettséget; de ugyan-
akkor ünnepélyesen kimondta a tanítási szabadságot is.
Azaz nemcsak meghagyta a vallásfelekezeteknek iskola-
fenntartási és szervezési jogát, hanem a községeket, tár-
sulatokat, sőt magánosokat is feljogosított iskolaalapításra.

semmit sem kívánván egyebet, mint a mi bármely jó is-
kolának különben is létfeltétele: a tanító szakképzettségét
s a megszabott tantárgyaknak megfelelő eredménnyel
tanítását. Nemes versenyre hívja fel ezzel a különböző jel-
legű népiskolák fenntartóit, a nevelés ügyét szívóken vi-
selő tanítókat; sőt a szerényebb segélyforrással rendel-
kező községeket is serkenti a szép példa követésére s az
áldozat meghozására.

Népoktatási törvényünk halhatatlan teremtője, az
áldott emlékezetű nagy Eötvös József előtt bármely jól-
legű népiszkola egyenlő értékkel bír, ha a törvény és kor
követelményének megfelel. Ő csak jó iskolát kívánt tö-
lünk. A népiszkolai törvényben eszményt tüzött ki, melyet
a jövő népiszkolája törekedjék fokozatosan megvalósítani.

És valóban. Magyarország területén Kárpátoktól Ad-
riáig a különböző jellegű népiskolák az ő dicső alkotása
szellemében békésen törekedhetnek a nagy feladat meg-
oldására, melyet az állam, az egyházak, községek és hu-
manus egyletek tüztek ki iskoláinknak.

Mi mindnyájan ilyen különböző jellegű iskolák ve-
zetői és munkásai vagyunk. Azonban a mi benső hiva-
tásunkkal, a mi üzetlen nemes intentionnal ismeretlenek
könnyen gyanusíthatnának azzal, hogy mi tán a külön-
böző iskolák fenntartóinak külön, kiváltságolt czéljaira for-
ditjuk legjobb erőnket; talán a szülék ránk bizott leg-
drágább kincsét, a jövőt biztosítani és felvirágoztatni hi-
vatott ifju nemzedéket egyoldalú, partialis, kasztszerű, ugy-
nevezett a d h o c nevelésben részesítjük; a helyett, hogy
az állam, a mi drága szülőföldünk, mindnyájunkkal kö-
zös magasb érdekeit tartva szem előtt, a haza minden nem-
zetisége, minden vallásfelekezete s a társadalom minden
osztálya közt oly szükséges egyetértés, kölcsönös becsü-
lés és egyéb koresztýón és polgári erényeket fejtenék
ki növendéinkben.

Uraim, a ki az ilyen önző czélokot tenné fel rólunk,
Alsó-Fehérmegye különböző népiszkoláinak tanítóiról, —
nézzen szét e díszes teremben, ezen legelső alakuló gyű-
lésünkre egyetlen hívó szózatra, szorosb collegialis szö-
vetkezés végett összesereglett népnevelők szép koszoruján,
azonnal meg fog győződni, hogy bármily jellegű, bármily
nemzetiségű vagy felekezeti iskolának vagyunk is hű és
ügybuzgó munkásai, ugyanazon nemes feladat lebeg előtt-
tünk; ugyanazon önzetlen köteletségérzet s lankadni nem
tudó buzgóság; hogy drága hazánknak törvénytisztelő s a
szerényebb hivatáskört is híven betöltő derék honfiakat
és honleányokat; egyházunknak vallásos és keresztyén
szeretletben és áldozati készségben soha ki nem fogyó, s

TÁRCZA.

SIMON ZSIDÓ.

I.

Simon esaplárosnak útszéli esárdája
Ki van világítva, vigasság van nála;
Barna Ferke mulat széles jó kedvében
Simon zsidó lánya van ott az ölben.
„Szeretsz-e engemet én szép virágszálom,
Egyetlen mindenem széles e világon?“
„Szeretlek, szeretlek! . . . Oh, de jaj, hiába.
Zsidónak vagyok én egyetlen leánya,
Ki inkább ontaná vérem önkézével
És ebeknek dobna, hogy tépjenek szélylyel,
Mintsem keresztyőnek adjon feleségül,
Mert fél Jehovának boszuló kezétül.“
Barna Ferke erre az üveget kapja
S tartalmát iziben fenéig kihajtja,
Mialatt agyában, szörnyűség, mit forgat —
Elárulja, midőn ejt illetén szókat:
„Én pedig esküszöm Isten szent nevére,
A megváltó Jézus kinos keresztyére.
Hogy az enyém leszesz, vagy megöllek téged.
A szerelem érted úgy kinez, úgy éget.
Megölöm apád is, meghalunk mindhárman,
E kés fűrdik meg ni! vértünk hullásában!“
Simon leányának hófehér lesz arca.
Félelem, borzadály s rémület ül rajta —
„Oh, hisz' ez iszonyu! . . . Ugy fázom, úgy félek.
Tiéd leszek inkább, esküszöm, úgy éljek.
Csak ezt ne, csak ezt ne! történjék akármí,
Nem kinosb az ágnak fájától megválni!“
„Tudsz hát úgy szeretni én szép virágszálom,

Egyetlen mindenem széles e világon,
Tudsz-e úgy szeretni, akár mint apádat.
De még százszor jobban, hogy őt értem elhagyd?“
„Szeretlek, követlek, a merre kívánod,
Át bujdosom véled a széles világot,
Elhagynom teérted tulajdon apámat,
Bár vérkönyvet sirjak s megöljön a bánat;
Mint árnyék kísérlek mindig, éjjel-nappal,
Szembe szállok érted vészszel, zivatarral:
Leszek, míg bolyongjuk e föld kerekességét,
Holtáig szerető, jó, hű feleséged!“
„Jól van! Holnap este, a mikor majd látod,
Hogy itt-ott egymásra gyújtják a világot:
Eljövök teérted, légy készen reája —
„Együtt bujdosunk el a széles világba.“

II.

Izrael népének másnap ünnepnapja,
Siet a templomba apraja és nagyja.
Simon esapláros is útra készen állva,
Virradtkor csókot ad lánya homlokára,
S aztán indul ő is a szomszéd városba,
Mi lelkét úgy nyomja, bűnét hogy le mossza.
Egész nap oda van. Lánya otthon sir-ri,
Míg elapad könnye s nem tud többé sirni.
— E közben az estnek mindig sűrűbb fátyla
Ráborul esendesen a vidékre, tájra . . .
. . . Most zörren az ablak, kopog rajt' valaki
S egy hang Simon lányát ekép szólítja ki:
„Esküvel fogadtad, esküvel ígérted,
Világ végére is követni fog lépted;
Most itt van az óra, egyetlenem jöszte,
Hogy fejedet holnap keresztyén fűrészsze!“
A lány szívéhez kap, oly erőset dobban,
A fájdalom tépi és ver egyre jobban, —
De nem kesis soká, kendőt ölt nyakára

S ki lopja magát a setét éjszakába . . .
. . . Letört az ifju ág végképen fájáról:
Elszakadt a leány örökre apjától . . .

III.

Simon zsidó este haza felé ballag —
Megütődik, házán mért sötét az ablak? . . .
Most belép az ajtón, — s nem jön elé' lánya,
Hogy csókokat hiutsen redős homlokára . . .
„Leányom, leányom, mindenem e földön!“
Kiált és kifelé vezet a ösztön,
Vezeti merre van Barua Ferke háza,
Majd örültté teszi ijjedési-láza . . .
. . . Felhők tornyosulnak gyorsan fön az égen,
Égháboru lesz, minő nem volt régen;
A dühöngő vihar most bömöl, majd jajgat . . .
Simon a kilincse rá alig akadhat;
Beszédül az ajtón, föllép a tornácra,
De attól, mit ott lát, félelme megrázza,
S térdeire omlik: „Oh mint büntetsz Isten!
Nem lehetem nyugtom, a mig élek itt lenn,
Bűnöm, érzem, nagy volt, téged méltán sértett.
Ezért, hogy még most is bűnheszt e kísértet.
Mért nem fárad már ki boszulásod karja,
Hogy kinező bűnömöt feledés takarja?
Add vissza legalább vigaszomul lányom,
Egyetlen örömem ezen a világon!“
És szól az árnyalak: „Emlékszel rám Simon?
Kit örvénybe esáltál, ismerd vonásimon;
Molnár Örsze vagyok, a z egykori mása,
Ten bűnös lelkednek kinező furdalása.
Emlékezz: volt nekem férjem és gyermekem.
Kik szerettek forrón, ez s az, mindaketten, —
S te boldogságomnak rózsáját letépted . . .
Legyen megátkozva minden teted, lépted!“
„Oh könyörülj, szánj meg! — megbűnhödtem érte“

a társadalomnak emberbeesülő és munkabíró hasznos polgárokat neveljünk és a gyakorlati életre immár nélkülözhetlen ismereteket elsajátíttassuk. Mindnyájan mélyen érezzük, hogy nekünk „nem szabad olyan nemzedéket nevelnünk, mely magát közös hazánkban idegennek gondolja és tartsa; saját érdekeit ne a haza érdekében lássa és keresse.”

Ime, tisztelt pályatársak, a közös lobogó; ime a különböző népiskolák közös és magasztos célja, mely mindnyájunkat oly szépen egyesíteni képes! De mennyi más közös érdek és érintkezési pont van még, mely ma már követelődik lép fel; ma a munkafelosztás és viszont az egyesített erők hihetetlen sikereinek korszakában!

Igen, a népiszkola szerény munkái sem maradhatnak többé mostani elszigetelt, olykor senkitől sem támogatott, állásukban; küzdve nemcsak a mostoha anyagi helyzet nyomasztó terheivel és nagyobb részöknél a szellemi központoktól, tanulmányi és irodalmi fűrésztől távol, fájdalom, még megyei községek tetemes részénél kezdetleges társadalmi viszonyok bénító nyűgjeivel. Mely nyomasztó körülmények a valódi hivatással és kellő képzettséggel bíró tanító buzgóságát is képesek lassanként lehűteni, s a folytonos önképzés vágyát ha nem is éppen kioltani, de elszibbasztani . . .

Ehhez járul azon színtoly szomorú körülmény, hogy a mi megyénk siralmas állapotban volt népiszkoláinak csak szerény igényeknek megfelelő rendezése is terhet rótt a különben is szűk anyagi viszonyok közt levő polgári és egyházi községre; sőt a tanítók nagy részének elszomorított csekély fizetése is sokszor csak végrehajtással vehető fel; ezenkívül a politikai hatóság bírsággal is kényeszeríti a szülőknek gyermekeik iskolába járatására; holott százados szokás volt a szegény gyermekeket kis rabszolgáknak, borju- és litapásztoroknak tekinteni . . . Mind ez a tudatlan tömeg előtt sokhelyt, fájdalom, gyűlölté teszi az iskolát, s annak ártatlan vezetőjét, a szegény tanítót, tartja minden baj okozójának; a kinek pedig igazán szíven fekszik iskolájának felvirágzása, s a kinek kétségkívül legjobban fáj, hogy az éppen a szegény nép érdekében hozott népiszkolai törvény végrehajtásánál szigorú kell alkalmazni . . . Am még hányszor nem sulyosbítták a vázolt szomorú helyzetet a tanító szegény családját ért olyan nélkülözések és kínos szenvedések, melyeken segíteni, melyeket győnge, jótékony kezeknek enyhíteni vajmi szükséges volna!

(Vége következik.)

Felhívás a hazai közönséghez az 1885. évben Budapesten tartandó országos általános kiállítás érdekében.

Közel negyven éve, hogy nem volt az ország fővárosában iparkiallítás és husz éve, hogy nem rendeztünk Budapesten gazdasági kiállítást.

Ez idő alatt ugy az ország vegyes városai, mint a külföld is sürű egymásutánban rendeztek kiállításokat, melyeken a hazai termelők csaknem kizárólag hazafiai kötelességérzetükben vettek részt, mert csak kivételes esetekben várhattak oly anyagi előnyöket, melyek a hozott áldozatokkal arányban állottak.

Most, midőn általánossá kezd válni az a meggyőző-

„Mélto büntetésed Isten csak most mérte! . . . Boldog édenemből kiűzött a szegény, Ó miatta nem volt nappalom sem éjem: Elmentem világgá, ismerős ne lássa, Honnan van, miért van arcom pirulása.“
„Oh könyörülj rajtam! Irgalom, irgalom!“
„Mikor te miattad sirban se nyughatom!? . . . Évekig bujdosom, árva voltam, árva, Emberek sorából kilökve, kizárva . . . És gyilkot ragadtam . . . elmaradt a gyermek . . . Oh a Mindenható mily erősen vert meg!“ . . . Az ég nagyot dördül, rá erőset csattan — „Lásd meg Simon zsidó büntetésed abban, A ki mindened volt, szemfényved. világod. — Tudod-e hova ment, merre van leányod?“
„Oh könyörülj rajtam! Irgalmazz, kegyelmezz!“
„Kimondom azért is, mit arcomról sejtethetsz: Lenyod ki elvitte, a ki elrabolta, Az, az én gyermekem, a te fiad volt a! . . . Emlékezz: megmondta a boszú Isten: Megbüntetem . . . harmad és negyed iziglen!“ . . . Simon zsidó arczát kin, fájdalom nézni, A szenvedéseknek egész poklát érzí; A mardosó önrád esztét összedulja, A mig kitántorog az ajtón az utra . . . S azóta merre jár az utcákon végig A föl- és lemenők számalommal nézik; Mindig ezt suttogja: „Megmondta az Isten: Megbüntetem . . . harmad és negyed iziglen!“ . . .

Balázs József.

dés, hogy a hazai ipar fejlesztése legfontosabb és legsürgősebb feladataink közé tartozik, a hazai ipar állapotával, termelési képességével és hiányaival alaposan és rendszeresen meg kell ismerkednünk.

A hazai ipar — legtöbb ágában — már ma is a fejlettség oly fokán áll, hogy szükségleteinket a hazai ipar termékeivel fedezhetjük.

Magyarország iparának azonban eddig nem volt még egyetlen alkalma sem, hogy készítményeit teljes áttekinthetőséggel, alkalmas helyen és időben a fogyasztó közönség egész tömegének bemutathatta volna.

Egyik legfontosabb feladatunk ennél fogva a hazai fogyasztó közönségnek iparunk számára való meghódítása; és a versenyző külföldi termékeknek lehető kizárítása; ezt azonban leginkább úgy érhetjük el, ha rendszeres, általános kiállításban feltüntetjük a nemzet színe előtt azt, mivel rendelkezünk.

E célból az 1885-ik évben Budapesten, az ország fővárosában, mint a társadalmi, értelmi, anyagi és forgalmi erők központjában, országos általános kiállítás fog tartatni.

A kiállítás általános, azaz nem kizárólag iparkiallítás, hanem gazdasági és állatkiallítás, nemkülönböztetve közoktatásügyi, művészeti stb. tárgyak kiállításával kapcsolatos lesz.

A kiállításnak ezen általános jellege lehetővé teszi, hogy közgazdasági és közművelődési helyzetünk egész terjedelmében feltárassék. Elő képen feltüntetjük e kiállításon az ipar relatív helyzetét és fejlődésének aránylagos fokozatát, egybehasonlítva a mezőgazdaság, valamint a művészet állapotával.

E kiállítás alkalmat fog nyitni arra, hogy az ipar könnyen felismerhesse, mennyiben és hol nyerhet a mezőgazdaság és művészet részéről támogatást és viszont. Az iparos föl fogja találni azon forrásokat, melyeket az ország mezőgazdasága nyújthat neki a feldolgozásra szükséges nyersanyagok alkalmas beszerzésekor, holott eddig ebbeli igényeinek kielégítésénél talán a külföldhöz fordult. A földmives, az állattenyésztő, a gazda viszont közelebbről fogja látni a hazai ipar termékeit és sok esetben esodálkozni fog azon, miért nem szerezte be eddig is szükségleteit az ország iparosainál. Az ismeretek tárgulása kölcsönösen oda fog hatni, hogy a belföldi termelés és tevékenység piacza kibővítessék, a belföldi forgalom nagyobbodjék és hogy a hazai ipar és a hazai termelés saját hazájában állandó piacot biztosítson magának.

A kiállítás főcélja ennél fogva a magyarországi kézmű- és gyáripari tevékenységnek, valamint az ezekkel kapcsolatos művészeti törekvéseknek hű képét nyújtani, a létező iparfejlesztési intézményeket feltüntetni, javítani és újabbakat létesíteni.

Célja továbbá, hogy a művészetnek és a tudomány-nak az iparra és technikára való alkalmazását és ennek ez irányban való befolyását lehetőleg teljes és áttekinthető képen is feltüntesse és e befolyás nyomán keletkezett gazdasági változásokat a ezeknek értékére, az elárúsításra és kereskedésre vonatkozólag tisztán kimutassa, továbbá hogy az ország mezőgazdasági, állattenyésztési: erdészeti, bányászati viszonyait feltüntesse; s végre, hogy az ország egyes vidékeit termelő és előállítási képességükről közelebbről felvilágosítsa, az ennek folytán netán keletkező öntudatos kezdeményezéseket támogassa. A támogatásra és fejlesztésre váró iparágak felvirágzását előmozdítsa, s a létezőnek fejlődésére, annak megismertetése által alkalmat szolgáltatson s általában a jövőbe vetett bizalmat minden körben megerősítse.

E cél elmozdítása végett az anyag- és technológiai feldolgozás szerint rendezendő csoportokban a kiállítás lehetőleg teljes, áttekinthető képet fog nyújtani a gazdaság, erdészet, bányászat állapotáról, az illető iparüzésről s az annak rendelkezésére álló eszközökről, a nyers anyagoktól kezdve a legteljesebb műipari részletekig. Mindezeknél fogva hazánk anyagi jólétének emelése érdekében teljes bizalommal reméljük, hogy Magyarország közönsége a termelés minden ágában élénk részt veend az 1885. évben Budapesten tartandó kiállításon.

Kifejezven ebbeli reményünket, a kiállítás sikerének érdekében már most egy nagyfontosságú kérréssel fordulunk a kiállítási szándékozó közönséghez.

A kiállítás sikerének, valamint abból az országra háramlandó anyagi előnyök érdekében kérjük a kiállításban részt venni szándékozókat, hogy a gyakorlati munkődést tartásuk szem előtt, hogy arra igyekezzenek, miszerint iparunknak és gazdaságunknak életrevalóságát gyakorlati értékét és használatosságát ismertessék meg, s ne kívánják egyes szokatlan, rendkívüli, talán magában véve igen érdekes, de a gyakorlati életben kevésbé elterjedt tárgyaknak kiállítását.

Nem a rendkívüliségek, a sajátlágosságok megismertetése fog hasznára válni az országnak és magának a kiállítóknak, hanem az, ha be tudjuk bizonyítani, hogy állandó, használható munkát tudunk előállítani, hogy gondosan ápol, egészséges és messze távolba is elszállítható ipari és gazdasági terményeinkkel kiálljunk a versenyre.

Ez alkalmmal azon jogosult reményünknek is kifejezést adunk, hogy az ország vagyonszerző osztályai ipar-

kodni fognak iparosainknál oly megrendeléseket tenni, melyek egyrészt a kiállítás díszítését képezhetik, másrészt iparosainknak alkalmat szolgáltatnak versenyképességük kimutatására.

Tudatjuk a tisztelt közönséggel, hogy a megtartandó budapesti országos általános kiállításra vonatkozó mindazon közleményeket, a melyeknek ismerete a kiállítási szándékozóknak kívánatos, a legrövidebb idő alatt közzé teendjük.

Addig is már eleve figyelmeztetjük a hazai közönséget, hogy a kiállítandó tárgyak bejelentésére határidőül folyó évi december hó 31-e tüzetik ki.

Netalán kívánt felvilágosítások és értesítések egyelőre az 1885. évi budapesti általános kiállítás országos bizottságának hivatalos helyiségében (Budapest, Ferencz-József-tér 6. sz. a.) s később az Aradon, Brassóban, Budapesten, Szegeden, Debreezenben, Nagy-Váradon, Fiumében, Kassán, Kolozsvárt, Miskolcon, Pécsen, Pozsonyban, Sopronyban és Temesvárt alakítandó kiállítási bizottságoknál, s végül Budapesten, valamint a megjelölt városokon kívül iparilag jelentékenyebb helyeken felállítandó helyi kiállítási bizottságoknál szerezhető.

Kelt Budapesten, az 1885. évi budapesti általános kiállítás országos bizottságának 1883. évi április hó 9-én tartott üléséből.

Matlekovits Sándor,
elnök.

Gr. Zichy Jenő,
másodelnök.

N A P L Ó.

Május 9. Folyó hó 9-én tartotta meg az Alsó-Fehérmegyei tanító-egyesület alakuló közgyűlését az új város-ház nagytermében, melyet városunk minden szép és jó ügyért lelkesülni tudó polgármestere készséggel ajánlott fel tanácskozási helyiségül. Megyénk tanítói, a legtávolabbi lakók is, nem remélt, nagy számmal gyűltek össze Gáspár János királyi tanfelügyelő meghívására. Az egyesület kötelezett tagjain, az állami és községi iskolák tanítóin kívül tekintélyes számmal jelentek meg a felekezeti tanítók közül is azok, kiknek szívükön feküdt ezen egyesület létesítése. Ide siettek megyénk tanítói nemzetiségi és valláskülömbőség nélkül.

A gyűlést, mely reggeli 9 órakor vette kezdetét, királyi tanfelügyelő Gáspár János nyitotta meg remek beszédével, melyet lapunk egész terjedelmében közöl. — Örömmel hallgattuk végig a tanúságos beszédet, melyben a tanítói egyesületek szükségessége, mint a tanítók önképzésének egyik leghatásosabb eszköze, oly találó vonásokban nyert kifejezést.

Az általános éljenzéssel fogadott megnyitó után alakulásra hívja fel az összesereglett tagokat. Az alapszabályok felolvastatván és megállapítatván, a kitett ivekre sajátkezűleg irtak alá a jelen voltak, lelkesedéssel lépve azon egyesületbe, mely hivatva van megyénk tanügyét felvirágoztatni.

Miután az aláírás megtörtént, a központi tisztikar és választmány megalakítása tüzetett ki. Elnökké megyénknek a tanügy terén el nem muló érdemekben gazdag tanfelügyelője, Gáspár János, választatott meg közfelkiáltással, hogy vezesse szokott ügybuzgalma és tapintatával fiatal testületünket a kezdet nehézségein. Alelnökké, szintén közfelkiáltással, megválasztattak Nagy Lajos képezdei igazgató tanár és Dancs Samu polg. isk. igazgató. Ezután beadatván a szavazó lapok, csaknem összes szavazattal megválasztottak: főjegyzőnek Sebestyén Sándor polg. iskolai tanító, jegyzőnek Bihari István gyakorló isk. tanító és Balázs Gyula okleveles elemi tanító. Pénztárnoknak Nagy Mózes, könyvtár és tanszerfelügyelőnek Király Miklós polgári iskolai tanító, és egy 12 tagból álló központi választmány.

Nagy Lajos képezdei igazgató röviden ismertetvén az „Eötvös-alap” célját, lelkes szavakban hívja fel az egylet tagjait, hogy ezen a tanítókra áldásos, intézményt vegyék pártfogásba, lépjenek be a tagok sorába; a felhívást tett követte, s a kitett gyűjtő iven számosan alá is irtak, s egyuttal megalakították az alsó-fehérmegyei tanító egyesület „Eötvös-alap” gyűjtő bizottsága.

Elnök felhívására Sebestyén Sándor, mint az előértekezlet megbízottja, előadja azon tetteket, melyeket az egyesület a 2-ik képvisleti tanítói közgyűlésen tárgyalatni kíván, pl. a közegészségügy javítása a népiszkolában, a népiszkola által a népben, s ezzel kapcsolatosan a pálinkaivás korlátozása, az „Eötvös-alap” ügye, s az 1-ső képvisleti tanítói közgyűlés némely gyakorlati határozatainak kivitele stb.

Elnök előterjeszté, hogy miután az egyesület tagjainak száma jóval meghaladja azon számot, melyet a miniszteri rendelet megkíván az egylettől, hogy a folyó év augusztus havában Budapesten tartandó II-ik tanítói képvisleti közgyűlést magát képviseltesse, egyuttal felhívja az egyesület tagjait, hogy képviselőjére adják be szavazataikat. A szavazatok beadatván, képviselővé Sebestyén Sándor polg. isk. tanító választatott meg.

A központi választmányba megválasztottak: Bartha Zsigmond, Borsos Amália, Farkas Zsigmond, Fogarasi

Albert, G. Supka Bé. és Molnár

Eze

sorozatba

népes gyű

sege meg

távozott a

Gábor pol

készítő is

tartott ny

beyegzése

pár Ján

déglőbe

Krisman

Luka Ilka

Ferenci

főiskolai

többen ve

— A józ

társaság

hosszu s

felügyel

és közokt

tán foglal

legtöbb e

ban. Hat

Nagy L

tegetve.

várt taní

öt illeti.

lépésével

Lajosért,

dr. Ková

néptanító

emelt po

virágozba

Sámuel p

ki előtt.

kenységé

délyes sz

hogy sok

kat, s m

ref. lelkés

ségért” a

Bertalan

tette az

mi Gás

Nagy L

majd B

orsz. taní

ték. G á

nősen a

majd kés

tudná az

Elég me

közül, ki

a késő e

bizonyít

és a jele

magukat

Vé

urnak is

szolgálat

Má

országg

jegyzéke

dótsége

hó 23-t

A Ken

A

totta me

termébet

dr. Anta

a tagok.

A gyűlé

hogy ne

hogy a

névsorat

Els

fótanoda

nek a

azonban

kájával.

költő m

ban, u.

S z e r e

k é p p. A

rövidebb,

kedvezőle

Albert, Grahl Eleonora, Grohman Károly, Málnási Lajos, Supka Béla, Schneider Frigyes, Gánga János, Nagy Géza és Molnár Samu.

Ezek alatt az idő annyira előhaladt, hogy a tárgyszerkezethez felvett felolvasásnak is el kellett maradnia. A népes gyűlés, melynek folyama alatt városunk több kitünősége megjelent, a tanfelügyelőt, fáradhatlan elnökét éltetve távozott a gyűlésteremből a polg. leányiskolába, hol Réthy György polg. isk. tanító a polg. iskola mellett fennálló előkészítő iskola növendékeivel, zsfoglalásig telt tanzobában tartott nyilvános előadást a magyar nyelvtanból, melynek bevezetése után a tanító-egyesület nagy része, élén Gáspár János tanfelügyelő ural az „arany-báránnyal” vendéglőbe ment közbe. Ott látnak a nőtanítók közül: Krismanits Vilmosné, Király Mikósné, Hermann Róza, Luka Ilka, Szilágyi Etelka, Kiss Zsuzsa, Lőrincz Mari, Ferenczi Petronella urnökét, illetőleg kisasszonyokat, a főiskolai tanárok közül és városunk intelligenciájából is többen vettek részt benne. Mintegy 50-en voltak jelen. — A józsu ételek és italok csakhamar felvillanyozták a társaságot, s megkezdődött a kedélyes pohárköszöntők hosszú sora. — Legelőször Gáspár János tanfelügyelőnk emelte föl szavát, éltetve Trefort vallás- és közoktatásügyi minisztert mint a ki br. Eötvös után méltán foglalja el a tanügyterén az első helyet, s mint a kinek legtöbb érdeme van Eötvös eszméinek diadalra juttatásában. Hatásos szavait hatalmas eljenzés követte. Ezután Nagy Lajos tanár Gáspár tanfelügyelőt köszöntötte, fejtegetve, hogy bár többen egyengették az utat a várvárt tanító-egyesület létrejövésére, a főderem és elismerés őt illeti, mert ő volt az a ki erőlyes és tekintélyes közbe lépésével magvalósította azt. Sebestyén Sándor Nagy Lajosért, mint az egyesület alelnökéért üritett poharat, dr. Kovács Ö. Gönczy Pált, mint az első és legkitünőbb néptanítót éltette. Fogarasi Albert az egyetértésért emelt poharat, mint az egyesület fenállhatóságának és fölvirágztatásának főtényezőjéért. Majd Nagy Mózes Dancs Sámuel polg. isk. igazgatót, mint másod alelnököt éltette, ki előtt, hosszos betegkedéséből fölépülve, ismert tevékenységének ismét megnyitott a tér. Dr. Kovács Ö. kedélyes szavaival Krismanits V.-néet köszöntötte, kívánva, hogy sokáig neveljen a jelenvolutakhoz hasonló tanítványokat, s maradjon meg mindvégig úde fiatalága. Bartók ref. lelkész, meleg hangu szavai kíséretében a „kissebbségért” a jelenvolut nőtanítókért üritett poharat. Török Bertalan m. főjegyző a közigazgatási hatóság nevében éltette az egyesületet, igérve annak jóakaró támogatását, mire Gáspár kir. tanfelügyelő Török m. főjegyzőt éltette. Nagy Lajos a jegyzőket (Sebestyén, Bihary. Balázs Gy.), majd Bihary Sebestyént, mint az egyesületnek az orsz. tanító-gyűlésre megválasztott képviselőjét köszöntötte. Gáspár J. tanfelügyelő általán a lelkészeket, különösen a jelenvolut két lelkészt Bartók és Supka urakat, majd később a román tanítókat kívánta éltetni. De ki tudná az 50-nél többre ment köszöntőket mind felsorolni. Elég megjegyeznünk, hogy alig volt valaki a jelenvolutak közül, ki felköszöntés nélkül maradt volna. Az ebédnek csak a késő estvetett véget, melynek kedélyességét leginkább bizonyíthatjuk azzal, ha fölemlítjük, hogy a tanfelügyelő és a jelenvolut hölgyek is csak 6 óra felé tudták reá venni magukat az eltávozásra.

Végül dicsőretet kell mondanunk Dancs Mózes urnak is az ételek és bor józúságáért és a pontos föl-szolgáltatásért.

Egy jelenvolut.

Május 12. A megyei központi választmány az országgyűlési képviselő választók 1884. évi névjegyzékének kiigazítása végett megválasztott küldöttségek munkálatának teljesítésére folyó május hó 23-tól junius hó 12 ig terjedő időt tűzte ki.

A Kemény Zsigmond társaság május havi gyűléséről.

M.-Vásárhely, május 7.

A Kemény Zsigmond társaság mult vasárnap tartotta meg rendes havi gyűlését a városi tanácsház nagytermében. A városról elutazott br. Apor Károly elnök helyett dr. Antal László alelnök vezette a gyűlést, melyen mind a tagok, mind a közönség szép számmal jelelt meg. A gyűlés díszet emelte a „hölgyek koszorúja” is; mivel hogy nem báli tudósítást írunk, tán el fogják engedni, hogy a jelen volt hölgyek kor, rang vagy betűszerinti névsorát közöljük. Tehát a tárgyra térünk.

Első felolvasó Váro Ferencz volt, a nagy-enyedi ref. fótanoda tehetsége és jeles készségű fiatal tanára, kinek a tanügyirodalomban már ismert neve van; ma azonban más oldalról mutatta meg magát székfoglaló munkájával. „chillerből” ezim alatt ugyanis a nagy német költő műveiből hat darabot olvasott fel saját műfordításában, u. m. A z é j h a t a l m a, L e m o n d á s, R e m é n y S z e r e n e s é s b ő l e s s é g, A s a i s i f á t y o l o s k é p, A b u v á r e z i m ű k e t, mindenütt a tárgyhoz tartozó rövidebb, hosszabb bevezetésekkel ellátva. A mutatványok kedvezőleg fogadtattak s mindenkit meggyőztek arról, hogy

Váro hivatott fordítója Schillernek, a mi annál inkább elismerésre méltó, mivel éppen nem kedvező körülmények közt, csupán önszorgalmára utalva kellett minden nehézséget leküzdenie. Sem időnk, sem helyünk nincs az egyes darabok bővebb ismertetésére, csak annyit jegyzünk meg, hogy Váro a L e m o n d á s szerkezeti nehézségeit nem kevesebb sikerrel győzte meg, mint a mily hatással ki tudta emelni A b u v á r festői szépségeit és erejét. Általánosan ismert dolog, hogy ez egyik legszebb költeménye Schillernek, s egyes helyeinek fordításához nem mindennapi erő és jártasság kell; Váro megmutatta, hogy bírja azt. A hatás nem is maradt el. A ritka szellemi élvezetért a jelenlevők élénk tapsviharral jutalmazták. Óhaj-tandó, hogy ily avatott fordító minél többet ültessen át Schiller műveiből, mivel egy látszik, nemcsak előzere-tettel foglalkozik, hanem meg is érti. Óhaj-tandó, hogy Váro fordításai minél előbb napvilágot lássanak, és erre reményünk is van, mert úgy tudjuk, hogy előkelő iro-dalmi helyről kecsegtető és buzdító ígéretek nyert a további munkára.

Váro után Sándor Kálmán r. t. olvasta fel Vásárhelyi Mátyás vendégnek Egy vár története ez-költeményét. E vár nem más, mint a költő szíve s a reménylő, boldog s később esalodott szerelemnek, melyet „Villogó szemmel kétségbejött Mosolygó arezu bütelén leány” okozott, néhol áradozó, de mégis igaz hangu raj-zát mutatta fel benne. Színtén tetszéssel találkozott.

A felolvasások után zárt ülés következett.

A.

Színészet.

Bényei István 30 tagból álló dráma-, vígjáték-, népszínmű- és operette színtársulatával a héten érkezik városunkba s előadásait jövő szombaton, május 19-én kezdi meg Csiky Gergely egyik legújabb kitünő színműve a „Stomfay család”-dal. A társulati névsorban ma is ott látjuk Bényeinét, P. Rott Marit, mint operette és drámai primadonnákat, továbbá Kecskeméti Irmát és Ürményi Margitot, a csinos és kedves két naivot, kik szépen fejlődő tehetségeikkel már tavaly feltűntek, Püspökít a nevetett komikust és Némethet a sok oldalú színészt. Nevezettek kívül a társulat sok jó erővel gyarapodott, mióta nem láttuk, nevezetesen Homokayné M. Mari asz-szony jeles tehetségű társalgási-, anya- és komikai színész-nővel, Ács Flóra képzett népszínmű- és operette énekes-nővel, Fenyvesi Emil kitünő szerelmes színésszel, a szép orgonumu Láng Józseffel, ki hős- és karakter szerepek-ben ritkítja párját, Völgyi József apa- és Lendvay Nándor, komikus színésszel, kik mint a vidéki színészek jobbjai ismeretesek. A társulat, mely az öszt Brassóban, a telet M.-Vásárhelyen töltötte, s mely közelebb Tördán műkö-dik kitünő pártolás (80 béret) mellett, csak mintegy pár hetet tölt városunkban mind a legkiválóbb új darabokat adva s így igen érdekes színidénynek nézve elébe tisz-telettel hívjuk fel közönségünket, hogy Bényei társulatát, mely most vidéken a legjobbak közé tartozik — e rövid, de érdekes színidény alatt kellőleg pártfogolni sziveskedjék.

A gy.-fehérvári egynevezett „Közművelődés” szerkesztőjének.

Egyik barátom a fenn jelzett lap folyó évi 18-ik szá-mának azon közleményére tett figyelmeztetés, melyben „a csángószerkelety fogadtatása Gy.-Fehérvárt” iratik le.

E közlemény röviden jelzi, hogy „Elekes Viktor ref. lelkész tolmácsolta a város örömmérmélmét.” E rövid jelzéshez azonban a szerkesztő jónak látta csillag alatt következő megjegyzést taldani:

E választás ugyan meglehetősen sértő és semmi által ki nem érdemelt megfigyelés volt a gyulafehérvári központi kath. papságnak a nemes tanács részéről; mindazonáltal a hazafias érzelmi központi kath. papság föllelemelkedve ezen sérelmén, minden befolyását és szel-lemi egy mint anyagi tehetségét lathá vetette, hogy az ügyet nem remélt diadalra vezesse, hogy az ünneplést mintegy expiatióján tekint-ven azon kvalifikálhatlan eljárásnak, mely szerint a nagy-enyedi ref. lelkész csángóinkat nem fogadta azért mert... k a t h o l i k u s o k v a l á n a k: t e s t ű l e t t e g v e t t r é s z t a z ű n n e p ű m i n d e n m o z z a n a t á b a n s n e m s o k á r a, m i n t e g y ö n k é n y t e l e n ű l e m e l k e d e t t a h e l y e z t a z o n m a g a s l a t á r a, m e l y ő t o l y j o g o s a n i l l e t i m e g.

Mielőtt egy kis helyreigazítást tennék, Tódor ur doctori logikájával kell foglalkoznom.

Tódor urnak sehogy sem tetszik, hogy a „város örömmérmélmét” a gy.-fehérvári ref. pap és nem a „haza-fias érzelmi központi kath. papság” valamelyike tolmá-csoltta. Nem is bocsát meg ő ezért a gy.-fehérvári tanács-nak soha. Ez az ő dolga. Azt azonban sehogy sem teszi jól, annál kevésbbé okosan, ha a gy.-fehérvári tanácsot és a nagy-enyedi ref. lelkészt, egy kalap alatt lezékélteti; amazt, hogy miért beszélt a ref. lelkész, azt hogy mint ref. lelkész miért nem beszélt. Valóban sajnálatos harag lehet az olyan, mely egy annyira kiváló férfi (!) tudóst (!) és szerkesztőt (!) is, mint Tódor ur, oly vakká tesz, hogy saját józan esze ily aberrációját észre venni nem tudja. Avagy nem furcsa dolog-e az, ha Tódor ur haragjában tiz sort sem tud leírni annélkül, hogy szar-vas ellenmondásba ne keveredjék. Neki Gy.-Fehérvárt nem tetszik az, hogy a tanács miért nem engedte át a tért a hazafias érzelmi kath. papságnak, Enyeden pedig az boszantja, hogy a ref. pap miért engedte át?

De e logikai botlásnál még nagyobb hibát is kö-vetett el Tódor ur. — „Qualifikálhatatlannak” nevez egy eljárást, melyet bebizonyítai képes sehogy

sem lehet és ez által saját indokolatlan támadását qua-lifikálja alap nélküli igaztalan eljárásá. — Nem igaz ugyanis az, hogy az enyedi ref. lelkész azért nem fogadta el a felszólítást, mert az érkező csángók k a t h o l i k u s o k. Népes bizottság előtt jelentette ki, hogy a megítéző felhívást megs zabott órákhoz kötöt t h i v a t a l o s t e e n d ő i m i a t t n e m f o g a d j a e l. f ő l e g a z é r t, mert a megérkezésnek sem napját, sem óráját akkor biz-tosan tudni nem lehetett.

De hát a Tódor úr állítása éppen semmi alappal ne birjon-e? Valóban bir. Harangoztak, csak Tódor ur, ille-tőleg besugója nem tudta: hol? — Az első bizottsági ér-tekezlet után pár nap mulva bizalmas körben egyik ba-rátjának maga a ref. lelkész ajánlotta, hogy ha csakugyan azt akarják, hogy lelkész is beszéljen, kérjék fel akár a Bethlen-fótanoda valamelyik felszentelt tanárát, akár egyik kath. lelkészt; első sorban éppen valamelyik kath. lelkész lenne felszólítandó, mert e megítéztetés — miután az érkezők túlyomó számban katolikusok — első sorban a kath. lelkészi kart illeti.

Ime! az enyedi ref. pap hibája. A beszéd tartására a róm. kath. lelkészt is ajánlani mert. És ez Tódor urnak nem tetszik!

Ennyit „a helyzet magaslatára önkény-telenül emelkedett” t. Tódor urnak.

„A nagyenyedi ref. lelkész.”

VEGYES HIREK.

— **Somsich Pálhoz**, mint a magyarokat hazate-lepítő bizottság elnökéhez 21 forintot küldötték fel utolsó gyűjtésünk eredménye képpen.

— **Halálozás.** Nagy Zsigmond 4-éd éves theo-logust, lapunk munkatársát, sulyos csapás érte. E hó 10-én halt el édes atyja Nagy Sándor, Szolnokon. A megboldogult özvegyet és 8 gyermeket hagyott maga után. A kegyelem atyja vigasztalja meg a kesergő csa-ládot!

— **Nyilvános köszönet.** Feledhetetlen emlékezteti, néhai Mihályi Károly tanár leánya, Mihályi Kati ki-sasszony a nagy-enyedi ev. ref. Bethlen-fótanoda természet-raji muzeuma részére két üvegfedelű rovartartót kegyes-kedett ajándékozni. Midőn ezeknek nevezett muzeum rész-re átvételét e helyen nyugtázom, nem mulaszthatom el egyszersmind ez adományért a t. ez. kiasszonynak Bethlen-fótanodánk nevében köszönetemet nyilvánítani. Nagy-Enyeden, 1883. május 7. Elekes Károly, tanár.

— **A folyó évi fősorozás eredménye megyénk területén.** Oly kitünő eredményt, a minőt a f. évi fő-sorozás mutatott fel, rég nem jegyezhetünk fel. Minden sorozó járásban elismerésre méltó buzgalom fejtettek ki a hatóságok s általában elmondhatjuk, hogy a legponto-sabban a katonai vezetettik nálunk; bárcsak a közigaz-gatás többi ágairól is a kifejtett munkásság hasonló ked-vező eredményeit constatálhatnók. Így az ujonczarta-lékba kivettett 436 egyén, besoroztatott ugyanannyi. A póttartalékba kivettett 43 egyén, besoroztatott 42. Fel-ülvizsgálatra 35 küldetett; távol volt 494. A honvédség-hez 182 egyén vétetett be, a mi igen szép eredmény. Egyszersmind a polgári és katonai hatóságok közötti szí-velyes és egyetértő eljárást és magatartást is készséges elismeréssel emeljük ki.

— **Meteor hullás.** E hó 7-én néhány percze estéli 8 óra után városunkban szép égitáncmenynek le-hetett tanuja, a ki ez időtájt szobáján kívül tartózkodott. — A jelzett időben az ég nyugoti táján 12 fontos golyó nagyságu, röppentyüként fénylő halk suhogástól s gör-bült tűzvonalától kísért meteor tűnt fel az egészen tiszta égbolton s délnyugoti irányban tovarohant. A szemlélő sajnálatára kedvezőtlen helyről, magas fedelek közt álló tornácra szemlélt e nagyszerű tűzijátékot, mely al g tarthatott 1/4—1/2 másodpercig s így nem képes ítéletet mondani afelől, hogy vajjon az a közelebbi községekben csapott-e le, az irányról azonban azt véli, hogy Kákova felé haladó lehetett.

— **Tűzvész.** Pókafalván, valószínűleg a tagosítás miatti boszúból, egymásután több tűzvész volt, melynek egyes erdőrészeket, majd főispán ő mltgának csúre esett áldozatul.

ORSZÁG-VILÁG.

Mig az angol parlament leszavazta Gladstonet, 292 szavazattal 289 ellenében, elvetvén azon törvényjavaslatot, mely a parlamenti esküt megtagadó Bradlaug sokszor bot-rányos magaviselete folytán, a parlamenti eskü helyett egyszerű fogadalmat kívánt tétetni a parlament tagjaival, mig a porosz képviselőház gyűlésében Scholz pénzügy-miniszter azt a furesa állítást tette, hogy a kormánynak nem szükséges a parlament többsége, hanem a politika vezetése feletti eldöntést kezében tartó uralkodó akaratá szerint kormányozni, s hogy a parlamenti többség szerinti kormányzás átmenet a köztársaságra, mig a francia kép-viselőházban vita támadt afelett, hogy miként legyen kép-viselve Franciaország a czár koronázásánál, mig Orosz-ország a czár koronázására készül s összefogdosgatja a ni-hilistákat, az alatt a magyar képviselő és főrendiház gyor-san tárgyalja le a törv. javaslatokat. Ezek között legfon-tosabb, a kitünő beszédekben foglalt nyilatkozatok folytán egyszersmind legérdekesebb volt a középiskolai törvény-javaslat, melyen a főrendiház több kisebb módosítást te-vén, ahoz a képviselőház is hozzájárul. Le lett tárgyalva a fontos „pénzügyi bíráskodásról”, a „törvénykezési szün-

időről", a „Ludovika akademia reformjáról“ szóló törvényjavaslat, e két utóbbi honvédségünk fejlődésére és életképességének emelésére bizonyára hathatós befolyással leend.

Nem kevesebb érdeklődéssel foly a vita a harmadik egyetem felállításának ügyében. A kormány ugyanis a szak tudósok véleményét kívánván tudni, egyetemi, akadémiai s különböző felekezeti tanárokat hívott anketézni, kiknek egyrésze a budapesti egyetem bővítését, másik a jogakadémiák jogkörének kiszélesítését, a harmadik pedig több egyetem létesítését kívánja.

Budapestben pedig a péklegények gyüleseznek, kemény sztrájkjal és ennek következményeül az éhség panique-jával fenyegetőzve, ha a munkaórák száma le nem szállítatik s a mesterek tisztességesebb szállásról, tiszta alvóhelyről nem gondoskodnak.

A külföldi, jelesen a bukovinai magyarokat betelepítő egyesület is működik. Küldöttjei ismét Bukovinában vannak s onnan 800—1000 lelket szállítanak vasuton. A szekeres gazdák egyrésze pedig ismét vidékünkön fog keresztül jönni. — A lapok egyrésze kedvezőtlen helyzetben levőnek állítja a Páncsova vidékén levő beköltözött sorsát, — de ez ideiglenes baj lehet, mivel kellő mennyiségű munka van számukra biztosítva s a lakhelyekre nézve a telepítő bizottság s a kormány is megteendi a magáét; az alföldi városok és megyék birtokosai pedig több száz család elfogadására késznek nyilatkoztak. Nem tagadható, hogy a betelepítés rohamosan történt, de az is igaz, hogy jól körülnézve, azt találjuk, hogy ezen élelmes, ügyes nép közül minálunk is elérne néhány száz, ha ideje korán történnének meg e czélból a szükséges lépések.

Végül nem mulaszthatjuk el megemlíteni Kossuth két remek levelét, melyek egyikét Budapest fővárosához, másikát Kolozsvárhoz intézte, válaszul 80 éves születése napjára küldött üdvözlőre.

KÖZGAZDASÁG.

A fekete mályva.

— Dr. MAGYARI KÁROLY-tól. —

(Folytatás)

A szárított mályva csomagolása.

A virágzással lépést tartván a szárítás, előbbinek befejeztével a szárítás is esakhamar véget ér, s ekkor a raktárba felhalmozott tömeget durva zöld kelyhétől megtakarítatjuk, ha ezt a szárítás elején meg nem tettük volna. E munkára gyermekek, vagy más munkára nem elég erős idősebb egyének alkalmazandók, a hol ilyenekre szert lehet tenni. Ha ezzel is elkészültünk s terményünknek vevője akadt, a csomagoláshoz fogunk, mely egyszer

rűen annyiból áll, hogy árunkat nagyobb zsákokba jó tömötten benyomkodjuk, mindaddig, míg a zsák egészen kerek alakot vesz fel. A felrakás könnyebbségeért szokás a zsáknak virággal feszesre tömött négy csücskét leszoritni, mint ezt gyapju zsákoknál is lehet látni. Némelyek ajánlják, hogy a mályvát csomagolás előtt vízzel kissé precskeljük meg, nehogy a bezsákolás vagy szállítás alatt összetöredezzen. Saját tapasztalatom e tekintetben nincs, mivel attól tartva, hogy huzamosabb nedves időjárás s nem elég gondos vasuti kezelés mellett a mályva átmelegedvén, megromolhat, kísérletet tenni nem mertem. — Ugy gondolom, hogy az óhajtott czél kisebb kockázattal akként is elérhető, ha a feladásra kész csomagot 8—10 órán át pinczébe helyezzük s azután szállítjuk ki a vasutra.

A mályva ellenségei.

Mint minden kultivált növénynek, úgy a mályvának is számos ellensége van úgy a növény-, mint az állatországból. Kora tavaszon elkezdve az ormányos bogarak különböző válfajai táplálkoznak dús tenyészetű levelein s fiatal hajtásain, de az ezek által okozott romlás nagyobb hatást a növény életére nem igen gyakorol. Vészes hatás azonban reá nézve egy Puccinia thalvatearum nevű növényi élődi, mely eleinte világos sárga, később rozsdabarna kerek foltok alakjában lepi el a levélnek alsó felületét, néha oly mennyiségben, hogy alig marad a levélén ép rész, melyet ezen, mérsékelt nagytápnál mellett málnaszerű kinézést mutató élődi telepek tönkre ne tettek volna. A megtámadott növénynek először tölevelei pusztulnak el, azután sorjában a főlebb fekvők, végre a rozsdafoltok ellepik az egész törzset s természetesen a baj kisebb-nagyobb fokához képest megkárosítják vagy megsemmisítik a virágzást. — Kis ültetményemen is mutatkozott e veszedelem már az első évben, de azért öszre a tövek eléggé megbokrosodhattak. 1881-ben, midőn növényeim a második évbe fordultak, egész dühvel lepte el a rozsdá s július végeig úgy tönkre tette, mintha pergelő tűz futott volna végig rajtuk, augusztusban már alig lehetett zöld levelet s egy-egy ághegyen néhány elese-nevészett virágzást látni. Tavaly is mutatkozott májusban, de már kisebb mértékben s ezért lényegesebb kárt nem is tett. Az idén is mutatkozik egyes töveken, még pedig úgy a tavaszi, mint a negyedik éves vetésen s ha időjárásunk ezután is ily esős lesz, nagyobb mérvű elterjedésétől lehet tartani.

A mi e baj gyógyszerét illeti, erre nézve ismereteink igen hiányosak. Minthogy a baj sporák, vagy csirmagvak által terjed tova, az elszáradt levelek s ősszel a levágott kórók gondos összegyűjtése s elégetése által igen sok csirmagvat lehetne megsemmisíteni s így igen valószínű, hogy ezáltal a baj elterjedését lényegesen lehetne korlátozni. A további teendők általános természetűek, a

menyiben minden növénybetegség ellen irányozták s az a czéljuk, hogy az egyes növény életfeltételeit javítván, azokat erőteljes fejlődésre képesítsük s ellenállási képességüket fokozzuk. Ide tartozik a mag megválasztása, mely ép, erőteljes s a lehetőségig pucciniamentes növényekről lenne gyűjtendő, továbbá a talaj kellő előkészítése, megtrágyázása, végül ültetvényünknek gondos művelése, tisztántartása a felburjánzó gyomoktól, ez utóbbi különösen az által is használható, hogy az élődi növények tenyésztere annyira szükséges nedvességnek elpárolgását elősegíti s a kultivált növényhez az éltető fény sugaraknak s a levegőnek hozzájutását megkönnyíti. — Vegyük ezekhez azon kétségbe nem vonható régi tapasztalatot, mely szerint az ilyszzerű csapások egyszerre minden kimutatható ok nélkül csak megszűnnek s csak hosszabb idő elteltével mutatkoznak ismét vagy végkép el is maradnak s ekkor nem fogunk azonnal elesüggedni, ha növényünknek sárgás pettyeket pillantunk meg, hanem tegyük meg, a mit ültetvényünk erősítésére nézve czélszerűen tehetünk, a többire nézve pedig reméljük a jobbat s ne remegjünk mindig a legrosszabbtól.

(Folytatása következik)

Szerkesztőségi üzenet.

A „Gyulafehérvári Közlöny“ t. szerkesztőségének. N. Zs. úr nem lévén itthon, nem válaszolhat azon sajnálatos megtámadásra, a melyben n . . . e . . . részelteti. Egyszerű helyreigazítás a netalán téves, avagy hiányos tudósításra (melynek egyrésze a szedő által is tévedésből összeeszereltetett) elég lett volna. — Még kell jögyeznünk, hogy N. Zs. ur ezikke — tessék jól elolvasni — bőven kiemeli mindazt a szépet és jót, a mit tapasztalt, alaptalanul sérteni pedig nem volt szándéka. — Reméljük, hogy jövőre intézkedni fog a t. szerkesztőség oly czikke módosítása iránt, melyek durvasága nem egyezik meg az irodalmi tisztességgel. — Béke velünk!

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.
TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.

KIADÓ-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

**Egy kiadó butorozott szoba keres-
tetik.** — Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatalban.

**Egy most érkezett tanító, ki a
francia- és angol nyelvet alaposan
tudja, ajánlkozik mérsékelt árért e
nyelvekben órákat adni.** — Közlebbi tudósítást ad a kiadóhivatal. 1—3.

K ö n y v n y o m d a

Wokál János könyvárus és nyomdász Nagy-Enyeden.

Ajánlja a most, egészen ujonnan berendezett

KÖNYVNYOMDÁJÁT,

mely egy egészen új nagy gyorssajtóval és a hozzá megkívántató betűkkel van ellátva. — Elvállal mindennemű és nyelvű **könyvek**, bármiféle **rovatos ívek**, **körlevelek**, **árjegyzékek**, **számlák**, **nász-**, **gyász- és vigalmi jelentések**, **név- és meghívó jegyek**, **tánczrendek**, **gyógyszertári jelzetek**, **barom-útlevelék**, **vásár-czédulák**, **hirdetmények**, bármily nagyságu **falragaszok**, — szóval minden e szakmába vágó munkák izléses kiállítását.

Különösen a **kir. közjegyzők**, **megyei s városi hatóságok** és a **községi előljáróságok**, valamint **takarék-pénztárak** figyelmét bátor vagyok arra felhívni, hogy a hivatali szükségletekre megkívántató nyomtatványok gyors elkészítésére s a legolcsóbb árszámításra különös sulyt fektetek. — A **községi bíróságok** részére szükséges nyomtatványokból raktárt tartok s azokból kis mennyiségben **koncz számra** is jutányos áron szolgálók.

Nemkülönben ajánlom **KÖLCSÖN-KÖNYVTÁRAMAT**, mely áll 3200 kötet magyar és német könyvből. — A beállítás mindennap megtörténhetik. **A részvény-díj nagyon csekély.** Vidéki olvasók kedvezményben részesülnek.

Ajánlom jól berendezett

KÖNYVKÖTÉSZETEMET,

melyben mindennemű **könyvkötői munkák**, egyszerű, valamint arany metszésű **könyvek**, úgy **dizsmunkák** felvállaltatnak, jutányos áron és gyorsan elkészítetnek. **Bővebb tájékozás végett megjegyezni kívánom, hogy a Pollák-féle nyomda nem létezik.**

K ö l c s ö n - k ö n y v t á r

Nyomatott Wokál János gyorssajtóján Nagy-Enyeden.

Könyv- és zeneműkereskedés

K ö n y v k ö t é s z e t

20
S
A KI
a lap sz
WOKÁL J
hov
Kézirat
A
smind
irányzó
hó. 12.
Miklós
dák es
csopert
nem fé
munkát
a jobb
század
földet,
900-ra
dig a
Ferenc
s bizot
Örömm
marasz
mal ké
habár
amit T
pítés t
terjeszt
a maga
a már
böven
szertien
a helye
idő ala
gyönyö
bánság
meg;
kás, ha
segély
nemzet